

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Alaikäisten turvapaikanhakijoiden integroiminen Inkoon kuntaan

Lonkola, Kirsi
Vakkila, Anni-Kaisa
Westrén-Doll, Erika

2017 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Alaikäisten turvapaikanhakijoiden integroiminen Inkoon kuntaan

Lonkola, Kirsi
Vakkila, Anni-Kaisa
Westrén-Doll, Erika
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2017

Kirsi Lonkola, Anni-Kaisa Vakkila ja Erika Westrén-Doll

Alaikäisten turvapaikanhakijoiden integroiminen Insoon kuntaan

Vuosi 2017 Sivumäärä 35

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää alaikäisten turvapaikanhakijoiden kokemuksia heidän omasta nykytilanteestaan ja kuulla heidän odotuksiaan mahdollisesta kotoutumisesta Insoon kuntaan sekä osallistaa alakouluikäisiä kuntalaisia kotoutumisen edistämisen ideointiin.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa Insoon kunnalle alaikäisten turvapaikanhakijoiden kotouttamisen toimintamalli, jonka luomisprosessiin osallistui osa erään Uudellamaalla sijaitsevan ryhmäkodin alaikäisten turvapaikanhakijoiden ohjaajista sekä osa kantaväestön alaikäisistä lapsista.

Alkukartoitukseen, eli turvapaikanhakijalasten nykytilanteen ja odotusten kartoittamiseen, valittiin kvalitatiivinen menetelmä, joka toteutettiin turvapaikanhakijalasten ohjaajien ryhmähaastatteluna. Haastattelussa nousi esiin kolme kotouttamiseen liittyvää keskeistä teemaa: ystävyys, kulttuurien yhteensovittaminen ja liikenneturvallisuus. Näitä teemoja työstettiin aivoriinimenetelmää käyttäen workshoppeissa, Insoon keskustan alakouluissa. Workshop-tapahutumien tarkoitus oli kerätä lasten ajatuksia ja ideoita siitä, miten kotoutumista lasten mielestä voitaisiin edistää. Päädyttiin työskentelemään lasten kanssa, koska he edustavat paikallisen kantaväestön ääntä lapsen näkökulmasta.

Lapset osoittivat kiinnostusta aihetta kohtaan ja tarjosivat ideoita käsiteltäviin teemoihin. Kulttuurien yhteensovittamisessa nousi esille kiinnostus vierasta kulttuuria kohtaan ja halu kertoa suomalaisista tavoista. Uusi ystävyys aiheena nosti esiin halun auttaa ja opettaa sekä toisaalta myös oppia itse taitoja maahanmuuttajalta. Asiat, jotka oppilaat kokivat tärkeiksi liikenneturvallisuuden suhteen, olivat liikennesäännöt, -merkit ja -käyttäytyminen.

Lasten osallistaminen ideointiin oli menetelmänä toimiva, koska lasten ideat ovat usein spontaaneja, vilpittömiä ja ideat kumpuavat lapsen maailmasta. Lasten osallistaminen myös todennäköisesti herättää kiinnostusta kantaväestön lapsissa kotoutuvia turvapaikanhakijalapsia kohtaan. Vieraaseen kulttuuriin tutustuttaminen edesauttaa myös sopeutumista puolin ja toisin, jolloin turvapaikanhakijaa on helpompi lähestyä.

Workshopista saatujen ideoiden pohjalta tehtiin paikallinen kotouttamisen toimintamalli. Toimintamallin suunnittelu- ja luomisprosessissa hyödynnettiin palvelumuotoilua. Tuotos koostuu kolmesta erillisestä mind mapista, otsikoilla kulttuurien yhteensovittaminen, ystävyys ja liikenneturvallisuus. Näiden ympärille on koottu lasten ideoita, joista on jalostettu käyttökelpoisia toimintaehdotuksia. Halutessaan Insoon kunta voi hyödyntää tätä toimintamallia kotouttamisprosessissa.

Opinnäytetyö tarjoaa ideoita alaikäisten turvapaikanhakijalasten integroimiseen suomalaisessa yhteiskunnassa.

Asiasanat: turvapaikanhakijat, maahanmuuttajat, kotouttaminen, kotoutuminen.

Kirsi Lonkola, Anni-Kaisa Vakkila ja Erika Westrén-Doll

Integration of minor asylum-seekers in the municipality of Inkoo

Year	2017	Pages	35
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to clarify the minor asylum-seekers' experiences regarding their own present situation and their expectations of possible integration. Minor inhabitants of the municipality were also enabled participation in workshops in which they promoted integration by producing ideas.

The purpose of this thesis was also to produce an operations model for the integration of minor asylum-seekers in the municipality of Inkoo. Some leaders of a group home along with local minors participated in the development process of the models.

A qualitative method was chosen for the execution of a primary survey in which leaders of a group home was interviewed in a group. Based on the interviews, three workshop themes were chosen: friendship, combining cultures and traffic safety. After that workshops were arranged for pupils in elementary schools in Inkoo centre. In the workshop events children's thoughts and ideas were collected by using a method called brainstorming. The aim was to find out how one could promote integration in a child's opinion. The themes which had been chosen from the interviews were used in these workshops.

The children showed interest in the subjects and they offered their ideas. In the combining of cultures theme, interest towards foreign culture and desire to tell about the Finnish way of life rose forth. Regarding friendship, the desire to help and to teach came up, on the other hand the children were also willing to learn new things from foreigners. The matters which the pupils felt important regarding traffic safety were traffic regulation, signs and traffic behaviour.

It was a good choice to include participation of children in the creation process, because children are often spontaneous, sincere and their ideas come from a child's world. Participation of children probably also arouses interest towards asylum-seekers. The familiarizing with the foreign culture facilitates adaptation on both sides, which makes it easier to approach the asylum-seeker.

Based on the ideas that were received from the workshops a local operations model of integration was made, utilizing service design method. The operations model consists of three different parts which are combining of cultures, friendship and traffic safety. Useful operation proposals have been refined out of children's ideas. If desired, the municipality of Inkoo can utilise this operations model in its integration process.

This thesis provides ideas and suggestions to help integration of minor asylum-seekers into Finnish society.

Keywords: asylum-seekers, immigrants, integration.

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tarkoitus ja tavoite	7
3	Teoreettinen viitekehys	7
3.1	Turvapaikanhakijatilanne vuonna 2015	7
3.2	Turvapaikanhakija, pakolainen ja maahanmuuttaja	8
3.3	Alaikäinen turvapaikanhakijana.....	8
3.4	Kotoutuminen ja kotouttaminen	9
3.4.1	Kotouttamissuunnitelma.....	9
3.5	Suomessa tehtyä tutkimusta.....	10
3.6	Inkoon kunta.....	11
4	Toteutus	11
4.1	Palvelumuotoilun hyödyntäminen opinnäytetyössä	11
4.1.1	Haastattelun analyysi	12
4.2	Kantäväestön osallistaminen kotouttamisen suunnitteluun	13
4.3	Aivoriihi	14
4.3.1	Workshopissa toteutetun aivoriihen analyysi	15
4.4	Kotouttamisen toimintamalli	15
4.5	Eettisyys.....	16
4.6	Luotettavuus.....	18
5	Tulokset.....	19
6	Pohdinta ja arviointi	21
	Lähteet	23
	Kuviot.....	26
	Liitteet	27

1 Johdanto

Suomeen saapui vuonna 2015 turvapaikanhakijoita yhdeksän kertaa enemmän kuin vuonna 2014 (Brewis & Tiainen 2015, 47). Yhteiskunta ei ollut varautunut näin suuriin määriin turvapaikanhakijoita, jolloin maahanmuuttovirasto sekä kunnat olivat uuden haasteen edessä. Turvapaikanhakijoiden runsaus tuntui tulevan kaikille yllätyksenä, etenkin kantaväestölle. Kantaväestöllä on ollut vähän kokemusta ja tietoa turvapaikanhakijoista sekä heidän kulttuuristaan, joka on aiheuttanut ristiriitoja viranomaisten ja maahanmuuttokriittisten henkilöiden välillä. Tämä näkyi muun muassa uutisissa ja sosiaalisen median keskusteluissa. Monikulttuurisuus on nykypäivää ja osa yhteiskuntaa. Tämä aiheuttaa haasteita niin maahanmuuttajille kuin kantaväestön asukkaille. Kulttuurienvälisen erojen merkitys ja eri kulttuuriin sopeutumisen haasteet, olisi jokaisen hyvä tiedostaa. Jokaisella on mahdollisuus oppia toiselta osapuolelta. (Korhonen & Puukari 2013, 46.)

Kantaväestö olisi tärkeää saada mukaan kotoutumiseen. Onnistuneesta kotoutumisesta hyötyvät niin maahanmuuttajat, kuin kantaväestökin, koska mitä paremmin maahanmuuttajat sopeutuvat yhteiskuntaan, sitä vähemmän syntyy eristäytymisestä ja ulkopuolisuudentunteesta aiheutuvia ongelmia (Nilsson & Samuelsson 2016).

Alaikäisten turvapaikanhakijoiden kotouttamisesta on tehty jonkin verran tutkimuksia, mutta emme löytäneet sellaisia, joihin kantaväestön lapsia olisi otettu mukaan kotouttamisen edistämiseen. Tutkimuksista suurin osa kohdistuu turvapaikanhakijanuoriin. Nuoriin kohdentuneet tutkimukset ovat keskittyneet turvapaikanhakijannuorten vastaanottoon, heille tarjottuihin palveluihin sekä elämään heti Suomeen tulon jälkeen. (Björklund 2014, 81.)

Opinnäytetyö on työelämälähtöinen, ajankohtainen ja tärkeä. Opinnäytetyöllä etsitään keinoja, joiden avulla alaikäisiä turvapaikanhakijoita voidaan kotouttaa mahdollisimman hyvin suomalaiseen yhteiskuntaan. Nämä tulokset ovat hyödynnettävissä kotouttamisprosessissa myös muissa kunnissa.

Inkoon kunnan tilaamassa toiminnallisessa opinnäytetyössä kartoitettiin aluksi alaikäisten turvapaikanhakijoiden nykytilannetta ja heidän odotuksiaan mahdollisesta kotouttamisesta. Tämä tapahtui haastatteleamalla eräitä alaikäisten turvapaikanhakijoiden ohjaajia. Seuraavaksi järjestettiin Inkoon alakoulun oppilaille workshop-tapahtumat, joissa kerättiin kotoutumisen edistämiseen liittyviä ajatuksia ja ideoita aivoriihimenetelmää soveltaen. Workshoppeissa käytettiin pohjana alkukartoituksessa esiin tulleita kotouttamiseen liittyviä teemoja.

Opinnäytetyön punaisena lankana kulki tutkimuskysymys: miten kotoutumista voisi tukea sekä alaikäisten paikallisten että alaikäisten turvapaikanhakijoiden näkökulmasta? Eli toimintamallin tarkoitus on tukea sopeutumista puolin ja toisin, ja sen takia oli tärkeä osallistaa myös kantaväestö ideointiin. Lasten ideoiden pohjalta tehtiin paikallinen kotouttamisen toimintamalli (Liite 6, Liite 7, Liite 8). Toimintamallin suunnittelu- ja luomisprosessia ryhdyttiin palvelumuotoilun menetelmin.

2 Tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää alaikäisten turvapaikanhakijoiden kokemuksia heidän omasta nykytilanteestaan ja heidän odotuksiaan mahdollisesta kotoutumisesta sekä osallistaa alaikäisiä kuntalaisia kotoutumisen edistämisen ideointiin. Opinnäytetyön alkuperäisenä suunnitelmana oli alaikäisten turvapaikanhakijalasten haastattelu. Alaikäisiä turvapaikanhakijoita ei kuitenkaan ollut mahdollista haastatella. Päädyttiin haastattelemaan turvapaikanhakijalasten ohjaajia, joilla on laaja näkemys turvapaikanhakijalasten arkipäivästä. Tavoitteena oli tuottaa kotouttamisen toimintamalli erään Uudenmaan alueen ryhmäkodin ohjaajien haastattelusta saatujen tietojen ja kantaväestön lapsilta saatujen ideoiden pohjalta.

3 Teoreettinen viitekehys

3.1 Turvapaikanhakijatilanne vuonna 2015

Vuonna 2015 maailmassa oli pakolaisia yhteensä 230 miljoonaa. Näin suuria määriä pakolaisia ei ollut koskaan aiemmin tilastoitu. Syitä määrän kasvuun olivat Pohjois-Afrikan tilanne sekä Syyrian kriisi. (Valtioneuvosto 2015.) YK:n pakolaisjärjestö tiedottaa kyseessä olevan jopa kymmeniä miljoonia ihmisiä, jotka etsivät turvapaikkaa (Sisäministeriö 2016).

Turvapaikanhakijoita on nyt ennätysmäärä myös Suomessa. Vuonna 2015 Suomeen saapui 32 476 turvapaikanhakijaa, joka on melkein yhdeksän kertaa suurempi luku kuin edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2015 aikana jätettiin turvapaikkahakemuksia enemmän kuin Suomessa viimeisen kymmenen vuoden aikana yhteensä. Yksintulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita oli 3 024, joista 94 % oli poikia ja vain 6 % tyttöjä. Tämä luku on jopa 15-kertainen verrattaessa vuoteen 2014. Hakijoista vain 14 % olivat 0-14-vuotiaita, jotka useimmiten saapuivat Suomeen vanhemman sisaruksen tai muun saattajan avustamana. Kansalaisuus jakaantui selvästi kolmeen ryhmään: 63 % olivat kotoisin Afganistanista, 21 % olivat Irakista tulleita ja 8 % Somaliasta. Vuosittaisen maahanmuutto- ja turvapaikka-politiikkaa koskevan raportin (2015) mukaan, kadonneiden yksintulleiden alaikäisten turvapaikanhakijalasten määrä on huolestuttavasti kasvanut turvapaikanhakuprosessin aikana vuonna 2015. (Brewis 2015, 47.)

3.2 Turvapaikanhakija, pakolainen ja maahanmuuttaja

Turvapaikanhakija on ihminen, joka on lähtenyt omasta kotimaastaan vainoa, sotaa tai jotta-kin muuta vaaraa pakoon ja tullessaan toiseen maahan hakee kansainvälistä suojelua (THL 2016).

Pakolainen on ihminen, joka kotimaassaan joutuu vainon uhriksi ja tämän vuoksi on saanut esimerkiksi Suomesta turvapaikan ja sen myötä pakolaisstatuksen. Pakolaisella on kunnassa samat oikeudet ja palvelut kuin kantaväestölläkin. (THL 2016.)

Maahanmuuttaja on henkilö, jolle on myönnetty oleskelulupa ja näin ollen asettuu asumaan toiseen maahan, esimerkiksi Suomeen pidemmäksi aikaa. Kaikki ulkomailta muuttaneet ihmiset ovat maahanmuuttajia, myös pakolaiset sekä EU:n alueelta muuttaneetkin. (Pakolaisapu 2016.)

3.3 Alaikäinen turvapaikanhakijana

Yksin tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat sijoitetaan aluksi asumaan ryhmäkoteihin tai tukiasuntoihin. Ryhmäkodit ovat tarkoitettu nuoremmille lapsille ja tukiasunnot 15-17-vuotiaille. Pienemmät lapset siirtyvät perheryhmäkoteihin, kun saavat oleskeluluvan. Nuoren täyttäessä 18 vuotta siirtyy hän vastaanottokeskukseen asumaan tai jo oleskeluluvan saanut nuori muuttaa asumaan itsenäisesti hänelle osoitettuun kuntaan. Lapsille järjestetään mahdollisuus käydä tavallista koulua, mikäli ovat oppivelvollisuusiässä. Vanhempia lapsia ohjataan myös opiskeluun esimerkiksi kansalaisopistoon. (Pakolaisneuvonta ry 2014.)

Turvapaikkaa hakeville alaikäisille lapsille tulee antaa samat mahdollisuudet terveystalvaeluihin kuin kantaväestön lapsilla on. Neuvolatarkastuksiin menevät alle 7-vuotiaat ja alaikäiset lapset saavat myös puuttuvat rokotukset. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Ilman huoltajaa maahan tuleva alaikäinen turvapaikanhakija saa laillisen edustajan vastaanotolain (746/2011) mukaan. ”Edustajan tehtävä on valvoa lapsen etua turvapaikka- ja perheenyhdistämisprosessien aikana sekä muissa hänen henkilöään ja varallisuuttaan koskevissa juridisissa asioissa”. Edustajan tulee valvoa lapsen etua asumisessa, erilaisissa elämäntilanteissa ja niissä liittyvissä asioissa. Myös juridiset asiat esimerkiksi perheen mahdollinen yhdistyminen sekä oleskelulupaan liittyvät asiat kuuluvat edustajan tehtäviin. Edustajan tehtäviin ei kuulu kuitenkaan lapsen kasvatus eikä lapsen huolenpito päivittäisessä elämässä. Edustajan tehtävä ei enää jatku, kun lapsi on täysi-ikäinen tai hänelle on määrätty huoltaja. Edustajan tehtävä ei myöskään jatku, jos lapsi muuttaa pois Suomesta pysyvästi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

3.4 Kotoutuminen ja kotouttaminen

Kotoutumisella tarkoitetaan sopeutumista yhteiskuntaan. Turvapaikanhakija sisäistää ja oppii uusia toimintatapoja ja tietoja uudesta kotimaastaan. Nämä asiat vievät häntä eteenpäin asioiden sisäistämisessä. Osa maahanmuuttajista kotoutuu nopeasti ja osa heistä tarvitsee enemmän aikaa ja kotoutumispalveluita, esimerkiksi tukipalveluita. (Sisäministeriö 2016.)

Kotouttaminen on osa viranomaistoimintaa, jonka tavoitteena on saada Suomeen muuttanut henkilö kotoutumaan tietämällä oikeutensa sekä yhteiskunnan tuomat velvollisuutensa. Kotouttaminen on kotoutumisen edistämistä. (Sisäministeriö 2016.) Suomessa on laki, joka ohjaa kotouttamista. Kunnat ja ELY-keskukset yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa vastaavat turvapaikanhakijoiden kotouttamisesta. Kotouttaminen aloitetaan, kun turvapaikanhakija on saanut myönteisen päätöksen. Hän muuttaa pois vastaanottokeskuksesta ja siirtyy kuntaan saaden silloin palvelut, jotka kotouttamislain mukaan kuuluvat hänelle. (Maahanmuuttovirasto 2016.)

3.4.1 Kotouttamissuunnitelma

Jokaisen kunnan on laadittava kotouttamissuunnitelma eli kotouttamisohjelma, jossa on nähtävillä kunnan määrittelemät tavoitteet kotoutumisesta. Kunnan on mahdollista nostaa suunnitelmassa esille kunnalle tärkeitä olevia asioita liittyen kotoutumiseen. Jotta kunnalle maksetaan korvaus maahanmuuttajien vastaanottamisesta edellyttää tämä, että kotouttamisohjelma on voimassa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Kun kuntien kotouttamisohjelmia vertaillaan, voidaan esiin nostaa asioita, joita esiintyy usein eri kuntien ohjelmissa. Kotouttamisohjelmissa toistuvat tiedonsaannin helppous maahanmuuttajille, jotta tiedon puute ei olisi este kotoutumiselle. Tiedonkulku kunnan sisällä ja eri organisaattoreiden välillä on tärkeää, jotta työskentely olisi mahdollisimman jouhevaa ja siitä välittyisi positiivinen kuva kuntalaisille. Suomen kielen oppiminen koetaan kotoutumisen kannalta tärkeäksi, mutta halutaan panostaa myös oman kielen säilyttämiseen. Kotouttamisohjelmissa tulevat esille erilaiset tukitoimet kotoutumiselle, joihin lasketaan mm. liikunta, kulttuuri sekä vapaa-ajan harrastukset. Työllistämistä pyritään helpottamaan esimerkiksi tekeillä maahanmuuttajalle yksilöllinen työllistämispolku sekä tuodaan esille heidän käden ja osaamisen -taidot. Ohjelmissa korostetaan yhteisöllisyyttä ja syrjimättömyyttä, johon erilaiset järjestöt eri kunnissa osallistuvat maahanmuuttajan kotouttamisprosessin eri vaiheisiin. Järjestöinä mainitaan mm. Martat, 4H yhdistys, kyläyhdistykset, eläkeläisjärjestöt ja PeLa. Kotouttamisohjelmat tulee tarkastaa vähintään neljän vuoden välein. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Puhutaan paljon Närpiön kotouttamismallista. Kunnat eivät voi kopioida toistensa kotouttamismalleja vaan jokaisen on tehtävä siitä omanlaisensa ja omaan kuntaan sopivaksi. Kuitenkin perusedellytys onnistumiselle on saada kantaväestö mukaan uusien asukkaiden kotouttamiseen. Maahanmuuton myönteinen ilmapiiri kunnassa antaa hyvät eväät integroimisen onnistumiselle. (Mattila & Björklund 2013, 3.)

Maahanmuuttajalle tehdään alkukartoitus työ- ja elinkeinotoimistosta, jos hän on työtön työnhakija. Kunta järjestää alkukartoituksen, mikäli maahanmuuttaja saa säännöllisesti toimeentulotukea. Alkukartoitus voidaan myös tehdä muutoin, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Alkukartoituksen jälkeen kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto päättävät onko maahanmuuttajalla tarvetta kotoutumissuunnitelmalle. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 10 §.)

Kotoutumissuunnitelmassa otetaan huomioon maahanmuuttajan koulutus ja työkokemus. Kotoutumissuunnitelma tehdään yhdessä maahanmuuttajan kanssa, johon osallistuvat sekä kunta että työ- ja elinkeinotoimisto. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 13 §.)

Kun alaikäinen ilman huoltajaa saapuva turvapaikanhakija on saanut oleskeluluvan, kunta tekee hänelle aina kotoutumissuunnitelman. Suunnitelmaa tehtäessä on otettava huomioon alaikäisen turvapaikanhakijan toivomukset ja hänen omat mahdolliset suunnitelmansa. Kunta tekee suunnitelman, jossa mukana ovat lapsi tai nuori ja hänen edustajansa. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 15 §.)

3.5 Suomessa tehtyä tutkimusta

Kotoutumisen onnistuminen on tärkeää niin turvapaikanhakijoille kuin yhteiskunnallekin, sillä mitä paremmin he kotoutuvat, sitä vähemmän syntyy konflikteja heidän ja kantaväestön välillä. Onnistuneesta kotoutumisesta hyötyvät siis molemmat. Turvapaikanhakijat joutuvat monen haasteen eteen lähtiessään kotimaastaan. Uuteen ympäristöön totuttautuminen ei ole helppoa. Heillä on edessään uuden kulttuurin, kielen sekä uusien toimintatapojen oppiminen. (Zacheus, Koski, Rinne & Tähtinen 2012, 14-15.)

Björklund (2014) tutki alaikäisten turvapaikanhakijoiden kotoutumista Varsinais-Suomessa. Tutkimus kuuluu Halaten-hankkeeseen ja on siirtolaisinstituutin julkaisema. Tavoitteena oli tutkia turvapaikanhakijanuorten matkaa aikuisikään ja miten he kokivat kotoutumisen eri vaiheet sekä millaisia palveluita oli saatavilla. Tutkimuksessa kävi ilmi, että yksinäisyys ja eristäytyneisyys ovat suurin ongelma yksintulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden keskuudessa. Samasta hankkeesta Björklund (2015) kirjoitti englanninkielisen teoksen "Unaccompanied refugee minors in Finland". Tässä teoksessa hän muun muassa vertaili miten muissa Pohjoismaissa toimitaan, sillä hänen mielestään Pohjoismailla on hyvin erilaiset lähestymistavat maahanmuuttoon ja kotouttamiseen.

Björklundin (2014) mukaan olisi tärkeää tutkia yksin lapsena tulleita turvapaikanhakijoita, jotka ovat asuneet jo kauan Suomessa. Siitä miten he ovat kotoutuneet Suomeen ja menestyneet elämässään. Sillä tällä hetkellä ei ole minkäänlaista seurantaan kotouttamisen onnistumisesta.

Yhteiset Lapsemme - All Our Children ry julkaisi vuonna 2011 loppujulkaisun nimeltä Lapsen etu ensin - Yksintulleet alaikäiset turvapaikanhakijat Suomessa. Loppujulkaisu koostui useiden eri artikkelien kirjoittajista sekä eri näkökulmista. Julkaisussa käsitellään muun muassa lapsen etuja, lasten kokemia vaikeita kokemuksia ja heidän hyvinvointia.

Liikuntaa pidetään kotouttamisen yhtenä tärkeänä osa-alueena. Liikunnan tärkeydestä kirjoitti muun muassa Maijala H-M. (2014) ja Fagerlund E. (2011) Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön LIKES:in julkaisussa nimeltä Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla. Maijala (2014) toteaa myös, ettei monikulttuurista yhteiskuntaa voida luoda ellei kantaväestöä oteta mukaan.

3.6 Inkoon kunta

Opinnäytetyö toteutettiin Inkoon kunnassa, joka sijaitsee noin 60 km Helsingistä länteen. Inkoon kunta on kaksikielinen ja asukkaita on vajaa 6000 (Inkoon kunta 2016). Workshop-tapahtuman toimintaympäristöinä ovat Inkoossa sijaitsevat suomen- ja ruotsinkieliset alakoulut, sillä kunta on kaksikielinen.

4 Toteutus

4.1 Palvelumuotoilun hyödyntäminen opinnäytetyössä

”Palvelumuotoilu, eli Service Design tarkoittaa palvelujen innovointia, suunnittelua ja kehittämistä hyödyntäen muotoilussa kehitettyjä menetelmiä” (Aalto PRO 2017). Palvelumuotoilussa käytettävät työkalut soveltuvat monenlaisiin suunnittelutehtäviin. Palvelumuotoilu tarjoaa menetelmät muun muassa alkukartoituksen tekemiseen, asiakkaan tarpeiden selvittämiseen ja palveluiden innovointiin ja kehittämiseen (Aalto PRO 2017.)

Alkukartoituksen tarkoituksena oli sukeltaa turvapaikanhakijan maailmaan. Alkukartoitus toteutettiin haastattelemalla turvapaikanhakijalasten ohjaajia. Haastattelujen avulla löydettiin kehitysteemat opinnäytetyöhön (kuvio 1). Seuraavassa vaiheessa paikalliset lapset osallistettiin kotoutumisen edistämiseen liittyvien ratkaisujen ideointiin (kuvio 2). Teemat, joita lapset työstivät, olivat syntyneet haastattelun pohjalta.

Kuvio 1: Teemoja haettiin kahdessa vaiheessa palvelumuotoilun menetelmiä hyödyntäen

Kun tutkimuslupa (Liite 1) haastatteluun (Liite 2) myönnettiin, pyrittiin kartoittamaan turvapaikanhakijalasten nykytilanne, heidän odotuksensa tulevaisuudesta ja mahdollisesta kotoutumisesta. Alkukartoitus tehtiin laadullisella, eli kvalitatiivisella menetelmällä, sillä aihe ei ollut tunnettu entuudestaan. Laadullisella menetelmällä saatiin myös runsaasti tietoa, vaikka tutkittavia oli vain kaksi henkilöä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 93.)

Haastatteluun valmistauduttiin huolella. Haastattelukysymykset (Liite 3) laadittiin tarkkaan harkiten ja ne testattiin ennen varsinaista haastattelua. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman runsaasti ja monipuolista materiaalia. Kysymykset olivat pääosin avoimia, jotta niihin ei voinut vastata kyllä tai ei vastauksella. Haastateltavien valinnan kriteerinä oli, että he elivät arkipäivää turvapaikanhakijalasten kanssa, jolloin pystyivät antamaan oman näkemyksensä heidän kokemuksistaan ja odotuksistaan kotoutumisesta. Haastattelupaikka oli rauhallinen, johon haastateltavien oli helppo tulla. Haastattelijoina oli kaksi henkilöä ja yksi henkilö havainnoi sekä käytti nauhuria. Nauhoituksen toiminta varmistettiin ennen haastattelua. Paikalle saavuttiin hyvissä ajoin. Esittelyn jälkeen haastattelijoille kerrottiin opinnäytetyön tavoitteet, tarkoitus, luottamuksellisuus, haastattelun kesto ja yhteystiedot. Haastateltavilta pyydettiin kirjallinen lupa haastatteluun (Liite 2). Haastattelu eteni sovitusti haastattelukysymyksiä silmällä pitäen ja tarvittaessa täydennettiin lisäkysymyksellä, jotta vastauksista saatiin kattavampia. Materiaalia saatiin runsaasti, sillä haastateltavilla oli monen vuoden kokemus työskentelystä ryhmäkodeissa, joihin alle 14-vuotiaat alaikäiset turvapaikanhakijat sijoitetaan.

4.1.1 Haastattelun analyysi

Tutkija luokittelee tutkittavan aineiston, hän myös analysoi sekä tulkitsee sen. Nämä kolme tehtävää liittyvät tiiviisti toisiinsa ja jokainen vaihe on tärkeä, mutta niiden painoarvo voi

vaihdella riippuen tutkimuskohteesta ja -välineistä. Tehtävät on hyvä eritellä toisistaan, esimerkiksi luokittelussa opitaan tuntemaan kerätty materiaali, mutta sitä ei vielä analysoida tässä vaiheessa. Kuitenkin tutkimuksen vaiheet eivät etene yleensä toisesta vaiheesta toiseen vaan menevät päällekkäin ja usein palataan toiseen vaiheeseen takaisin. Kun tutkija on tehnyt itselleen selväksi tehtävien jaon, tutkimuksesta saadaan kattava. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 11-12.)

Sisällönanalyysia käytettiin haastattelun ja workshopin analyysimenetelmänä. Se on perusanalyysimenetelmä, jota käytetään laadullisen eli kvalitatiivisen aineiston analysoinnissa. Sisällönanalyysia voidaan käyttää melkein minkä tahansa dokumentin analysoinnissa esimerkiksi haastattelun, kirjan tai keskustelun. Sisällönanalyysia voidaan käyttää yksistään tai se voidaan liittää myös toisiin analyysimenetelmiin. Laadullisen tutkimuksen analyysi aloitetaan tekemällä päätös, mikä tässä aineistossa liittyy tutkimukseen. On hyvä erotella ja jollakin tapaa merkitä tutkimusta kiinnostava aineisto. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 91-93.)

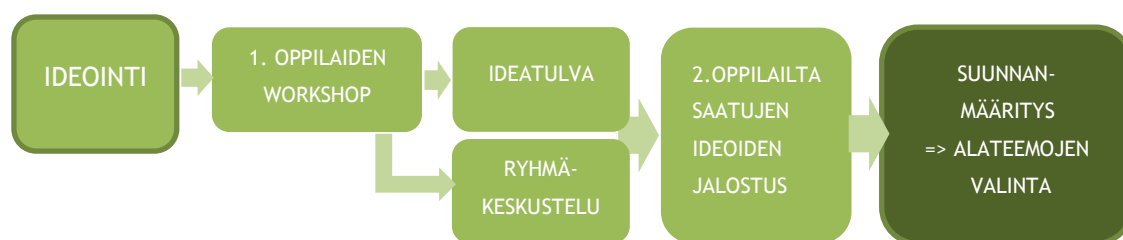
Koska haastattelu nauhoitettiin, aineisto litteroitiin eli muunnettiin puhe tekstiksi. Tämä on hyvä apu tutkijalle, joka voi käyttää litterointia niin sanottuna muistiapuna. Hän voi palata tutkimaan aineistoa uudelleen tarvittaessa ja hänellä on mahdollisuus poimia puheesta myös yksityiskohdatkin. (Ruusuvuori ym. 2010, 427.)

Seuraavaksi käytiin läpi aineisto erottelemalla aineistoon kuuluvat ja aineistoon kuulumattomat asiat. Aineistoon kuulumattomat asiat jäävät tässä vaiheessa pois. Voidaan erotella aineistoon kuuluvat asiat esimerkiksi eri väreillä. Tämän jälkeen voidaan ryhmitellä aineisto tiettyjen teemojen mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 93-95.)

4.2 Kantaväestön osallistaminen kotouttamisen suunnitteluun

Osallisuuteen sekä osallistumiseen vaikuttavat niin kantaväestön kuin turvapaikanhakijoiden oma toiminta. Turvapaikanhakijoiden tulee luottaa yhteiskuntaan ja arjen toimintaan. Tunne osallisuudesta kehittyy, kun syntyy myönteisiä vuorovaikutuskokemuksia arjessa, esimerkiksi kouluissa, työpaikoilla ja arjen toiminnassa. (Pitkänen 2011, 190.)

Alkukartoituksen jälkeen Inkoon kirkonkylän alakoulun oppilaille järjestettiin workshop-tapahtumat (kuvio 2), joissa kerättiin lasten ajatuksia ja ideoita siitä, miten kotoutumista lasten mielestä voitaisiin edistää. Workshopissa käytettiin pohjana haastatteluista syntyneitä teemoja.

Kuvio 2: Oppilaiden ideoista jalostettiin alateemat ja toteutustapaehdotukset

Oppilaiden vanhemmilta pyydettiin suostumusta (Liite 4, Liite 5) lapsen workshopiin osallistumiseen. Koulujen workshoppeihin osallistui suurin osa valikoiduista alakouluikäisistä oppilaista. Tämä ikäryhmä valittiin, jotta lasten ajatukset ja intressit kohtaisivat turvapaikanhakijalasten ajatusten kanssa. Workshopin avulla kerättiin ideoita kotoutumisen edistämiseksi.

Vaikka huoltajille oli kerrottu tutkimuksesta, tuli myös lapselle kertoa ymmärrettävästi mistä tutkimuksesta on kyse ja mihin tietoja käytetään. Luottamuksellisuudesta, tutkijan roolista ja keskustelun julkisuudesta tulee lapsella olla jonkinlainen käsitys, jotta hän voi kertoa asioista suoraan ja luottamus tutkijaan syntyy. Lapsen huoltajalta pyydetään kirjallinen lupa lapsen halutessaan osallistua haastatteluun. (Ruusuvuori ym. 2005, 147-148.)

Kun lasta haastatellaan on otettava huomioon lapsen kehitystaso, kysymysten muotojen esittäminen ja eettiset kysymykset. Lapset kertovat asioita usein myös toisella tavalla kuin puheen muodossa esimerkiksi lelujen ja leikkien avulla. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 145-146.)

4.3 Aivoriihi

Ideointimenetelmiä on useita erilaisia. Tunnetuimpien ja käytetyimpien ideointitekniikoiden joukkoon kuuluu vuonna 1941 Alex Osbornin kehittämä aivoriihimenetelmä. Aivoriihimenetelmän avulla parhaat ideat seulotaan esille ja huonot ideat arkistoidaan mahdollista myöhempästä käyttöä varten. Opinnäytetyöhön valittiin aivoriihimenetelmä, koska siinä keskitytään tuottamaan mahdollisimman monta ideaa. Panostetaan enemmän määrään kuin laatuun. (Harisalo 2011, 75, 79.)

Aivoriihi eli brainstorming on ongelmanratkaisun perusmenetelmä, jossa ideoita työstetään ryhmässä. Ryhmä on yleensä kooltaan 6-12 henkilöä. Ryhmällä on vetäjä, jolla merkitystä ongelmaratkaisun tulokseen. Hän johtaa ryhmää ideoimaan ratkaisuja, huolehtii sääntöjen noudattamisesta sekä auttaa tarvittaessa ryhmää esimerkiksi kiihdyttämällä ideointia. Hän huolehtii, ettei ideoita arvostella. Esivaiheessa aivoriihelle asetetaan tavoitteet ja rajataan ne. Lämmittelyvaiheessa luodaan hyvä ja positiivinen tunnelma ryhmään. Ryhmänjäsenillä tulee olla vapautunut ja rento olo. Ideointivaiheessa ei tarvitse perustella eikä arvioida ideoita

vaan ryhmän jäsenet voivat vapaasti ideoida esimerkiksi kirjoittamalla tai piirtämällä niitä paperille. Ideointiajan voi vetäjä päättää. Aika voi vaihdella viidestä minuutista kahteen tuntiin riippuen ryhmän koosta sekä ongelmasta. (Ojasalo ym. 2014, 143-147.)

Workshopiin käytettiin aikaa yksi oppitunti per luokka. Luokassa järjestettiin ryhmäyötehtävä aivoriihimenetelmää käyttäen. Aikaa tehtäviin sai käyttää noin 10 min/teema. Ensin luokalle esittäydettiin ja kerrottiin miksi oppilaiden apua tarvittiin. Oppilaita pyydettiin tekemään tehtävät nimettöminä. Käsitteet turvapaikanhakija ja kulttuuri avattiin oppilaille ennen varsinaista työskentelyä. Luokka jaettiin 4-6 hengen ryhmiin, joissa oppilaat spontaanisti keksivät mahdollisimman paljon ideoita joko piirtämällä tai kirjoittamalla. Ryhmissä oli lupa jutella, mutta jokainen teki omat tuotoksensa. Tehtävät avattiin luokille kysymyksien avulla, jotta kaikille tulisi oikea ymmärrys tehtävästä. Eriväriset paperit kertoivat mistä teemasta oli kyse. Teemoja käsiteltiin yksi kerrallaan.

4.3.1 Workshopissa toteutetun aivoriihen analyysi

Ensin aineisto luokitellaan ja tämän jälkeen lasketaan samoihin luokkiin kuuluvat ideat, esimerkiksi kuinka monta ideaa kuuluu liikunta-luokkaan. Näin voidaan tunnistaa tietty teema, joka toistuu useasti lasten ideoissa. Teema voi olla jokin aihe tai pelkkä yksittäinen sana, joka toistuu usein. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 172-173.) Koska teemoja oli kolme, jaettiin luokassa kolmen värisiä papereita. Näin luokittelu tutkijoille oli helpompaa.

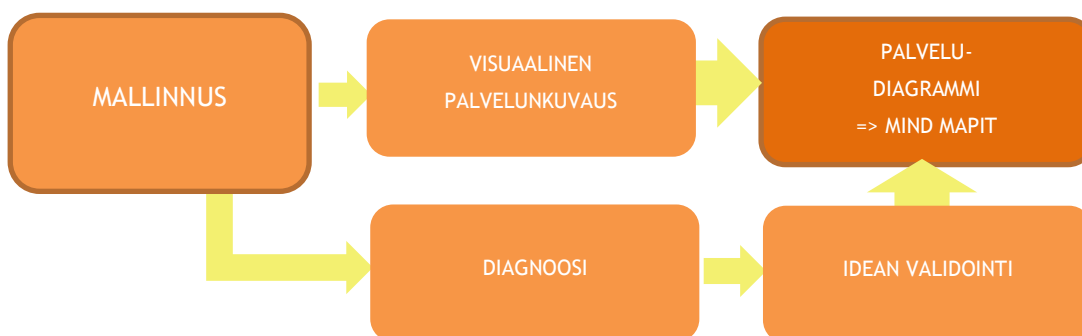
Aineistoa saatiin runsaasti. Yhteensä vastauksia saatiin 387 kpl, joista kulttuurien yhteensovittamiseen saatiin vastauksia 140 kpl, ystäväyteen 126 kpl ja liikenneturvallisuuteen 121 kpl. Nämä jaettiin vielä alateemoihin, jolloin saatiin hyvä kuva samankaltaisista ajatuksista sekä yksittäisistä lasten ideoista. Aiheeseen liittymättömiä vastauksia oli 13 kpl ja vaikeasti tulkittavia tai keskeneräisiä oli 14 kpl.

Tulokset voidaan ilmoittaa eri tavalla. Mikäli ideoita on runsaasti, voidaan laskea osuudet prosentteina ja käyttää kuvioita tai taulukoita. Tuloksen voi esittää esimerkiksi piirakkadiagrammin avulla. Jos ideoita saadaan vähän, ei prosentti osuuksia kannata käyttää vaan tekstissä voi tuoda esille, esimerkiksi neljä kymmenestä lapsesta ehdotti liikuntaa kotouttamisen ideana. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 172.) Tässä opinnäytetyössä käytettiin luovuutta ja tulokset esitettiin mind mapin avulla.

4.4 Kotouttamisen toimintamalli

Lasten ajatusten, kokemusten ja tutkimustulosten pohjalta tehtiin paikallinen kotouttamisen toimintamalli. Tuotos koostuu kolmesta erillisestä mind mapista, otsikoilla kulttuurien yhteensovittaminen (Liite 6), ystävyys (Liite 7) ja liikenneturvallisuus (Liite 8). Näiden ympärille

on koottu lasten ideoita, joista on jalostettu käyttökelpoisia toimintaehdotuksia. Halutessaan Inkoon kunta voi hyödyntää tätä toimintamallia kotouttamisprosessissa.

Kuvio 3: Toimintamallia kehitettiin palvelumuotoilun avulla

Toimintamallissa eli mind mapissa (Liite 6, Liite 7, Liite 8) tuodaan esille lasten ideoita kotouttamisen edistämisestä. Ideoista valittiin alateemat, joita olivat kulttuurien yhteensovittamisessa: ruoka, kieli, arki kotimaassa ja juhlat. Ystävyydessä alateemoiksi muodostuivat: sosiaalinen tuki, lapsi kohtaa lapsen, yhdessä tekeminen ja osallistaminen. Liikenneturvallisuuden alateemoiksi valikoituvat liikennemerkkit, -säännöt, -käyttäytyminen ja huomiot. Alateemojen ympärille rakennettiin toimintoja alateeman toteuttamisen tukemiseksi sekä ehdotuksia toimijoista. Esimerkiksi teemassa ystävyys, ”lapsi kohtaa lapsen”-alateeman toteuttamiseksi ehdotettiin muun muassa, että lapset voisivat opettaa toisilleen leikkejä tai kieltä koulussa.

Toimintamallissa ollaan tuotu lasten mielestä tärkeimmät asiat esiin, esimerkiksi kulttuurien yhteensovittamisessa olivat ruoka, kieli, arki kotimaassa ja juhlat. Lasten piirrosten sekä kirjoitusten perusteella lähdettiin jalostamaan ideoita pidemmälle ja otettiin mukaan mahdolliset kolmannet sektori. Jalostamiseen olemme tuoneet omia ajatuksia sekä myös kartoittaneet Inkoon kunnassa olevia kolmannen sektorin toimijoita.

4.5 Eettisyys

Tutkijan tulee tutkimuksessaan noudattaa eettisiä periaatteita, hyveitä, arvoja sekä normeja. Jokaisella tutkijalla on vastuu omasta tutkimusetiikastaan. (Kuula 2013, 276.) Tutkija joutuu käyttämään etiikkaa tutkimusprosessin alusta loppuun. Eettisiä kysymyksiä liittyy aineiston hankintaan ja tiedon luotettavuuteen. Tutkija joutuu pohtimaan eettisiä kysymyksiä myös erilaisten tutkimuskohteiden ja -menetelmien valinnoissa. Eettisiä kysymyksiä liittyy myös tutkittavien kohteluun ja tutkimustulosten tulkintaan. (Kuula 2013, 11.)

Tutkimuksessa yksityisyyden ihmismääräämisöikeus tarkoittaa, että tutkittavilta on oltava vapaaehtoinen suostumus tutkimukseen eikä tutkittavia saa missään muodossa salaa tutkia. Tutkittavalla on mahdollisuus perua osallistuminen tutkimukseen myös tutkimuksen aikana eikä

hänen tarvitse perustella päätöstään. Myös tutkija voi päättää tutkittavan osallistumisen tutkimukseen, jos hän havaitsee tutkittavalle aiheutuvan tutkimuksesta haittaa. Tutkijan on henkilötietolain mukaan huolehdittava, ettei tutkittavien yksityisyydensuoja vaarannu. Tutkijan tulee käsitellä henkilötietoja huolellisesti ja perehtyä tietojenkäsittelytapoihin. (Kuula 2013, 86-87.)

Vaitiolovelvollisuus on määritelty henkilötietolaissa niin, että tutkijalla on vaitiolovelvollisuus kaikkiin henkilötietoja koskeviin tutkimusaineistoihin. Tutkijan on noudatettava varsinkin arkaluonteisten ja tunteellisten aineistojen käsittelyssä erityistä huolellisuutta. Arkaluonteisia asioita ovat esimerkiksi henkilön terveydentila, etninen alkuperä ja uskonnollista vakaumusta kuvaavat asiat. Näistä asioista tulee sopia tutkittavan kanssa suoraan, ellei laissa toisin määrätä. (Kuula 2013, 91-92.)

Tutkittavalle on annettava tietoa tutkimuksesta joko kirjallisesti tai suullisesti. Tutkijan tulee vähintään antaa omat yhteystietonsa kirjallisesti. Tutkijalla tulee kuitenkin olla kirjattuna asiat, jotka hän on luvannut tutkittavalle. Tutkijan tulee kertoa tutkittavalle seuraavat asiat: vastuullisen tutkijan yhteystiedot, tutkimuksen tarkoitus ja tavoite, tutkittavalle tieto, että osallistuminen on vapaaehtoista, aineistonkeruun menetelmät, kerrottavien asioiden luottamuksellisuus, saatujen tietojen käyttötarkoitus, kuka niitä käyttää ja niiden käyttöikä sekä muut tiedonlähteet, jotka koskevat tutkittavaa. (Kuula 2013, 102-103.)

Mikäli tutkittavana on lapsi, tulee suostumus tutkimukseen saada vanhemmalta tai hänen lailliselta edustajalta. Vaikka suostumus on saatu huoltajalta, lopullisen päätöksen tekee kuitenkin lapsi itse. Lapsen omaa tahtoa täytyy kunnioittaa. Ainoastaan lääketieteellisille tutkimuksille on Suomessa säädetty ikäraajat. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan kouluissa tai päiväkodeissa tehtyyn tutkimukseen ei aina tarvita huoltajan suostumusta tai informointia, mikäli tietojen keruussa ei ole tunnistettavia tietoja tutkittavista. Jos huoltajalta ei ole pyydetty suostumusta tai häntä ei ole informoitu tutkimuksesta tutkittavan ollessa alle 15-vuotias, täytyy tutkijan pyytää eettinen ennakoarviointi eettiseltä toimikunnalta. (Kuula 2013, 149-150.)

Tutkijan olisi hyvä tiedostaa erilaiset haasteet, joita turvapaikanhakijat joutuvat kohtaamaan sopeutuessaan suomalaiseen kulttuuriin. Heillä on mahdollisuus oppia uusia asioita, mutta samalla heille voi tulla tunne oman kulttuuri-identiteetin luopumisesta/kadottamisesta. Tutkijan tulisi ottaa huomioon myös turvapaikanhakijoiden erilaiset elämäntilanteet. (Korhonen & Puukari 2013, 46.)

Opinnäytetyössä eettisyys oli aina läsnä. Haastattelussa sovitusta asioista pidettiin kiinni ja kunnioitettiin haastateltavia ja heidän toivomuksiaan. Vaikka tutkimuslupa workshop-tapahtumaan oli pyydetty lasten vanhemmilta kirjallisena, kysyttiin lapsilta vielä suostumusta osallistua workshop-tapahtumaan ennen tapahtuman alkua. Sekä haastateltavista että workshop-tapahtumaan osallistuvista lapsista pidettiin hyvää huolta.

4.6 Luotettavuus

Tutkimuksissa tulee arvioida tutkimuksen luotettavuutta, sillä tutkijalle voi tutkimuksen aikana syntyä virheitä, jotka voivat vaikuttaa tuloksien luotettavuuteen sekä pätevyteen. Täten tuloksien luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella eivätkä siten anna luotettavaa tietoa. Luotettavuus voidaan mitata erilaisin keinoin esimerkiksi käyttäen eri mittaus- ja tutkimustapoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 231.)

Laadullisessa tutkimuksessa kuvataan todellista elämää, tutkittavat ovat tarkkaan valittuja ja kohdetta tutkitaan kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tutkijan perustellut tulkinnat aiheesta, tutkimusprosessin huolellinen ja tarkka kuvaaminen sekä tutkijan omien havaintojen sekä perustelut tulkinnoille. (Ojasalo ym. 2009, 93-94.) Tutkijoina voidaan osallistua tutkittavien toimintaan sekä olla lähellä tutkittavia ja yritetään löytää näin uutta tietoa sekä tosiasioita tutkittavista (Hirsjärvi & Hurme 2011, 160-161).

Reliaabeliudella mitataan toistettavuutta. Eli tutkitaan samaa kohdetta ja saadaan eri tutkimuskerroilla sama tulos tai kaksi eri arvioinnin tekijää päätyy samaan tulokseen. Tutkija voi saada saman tuloksen myös esimerkiksi kahdella eri tutkimusmenetelmällä, joita hän käyttää rinnakkain. (Hirsjärvi ym. 2013, 231.)

Haastatteluaineistosta saadaan luotettava, kun haastattelun laatu on hyvä. Haastattelija on huolellisesti perehtynyt aiheeseen ja haastattelutapaan sekä varmistetaan, että teknillinen laitteisto on toiminta kunnossa. Haastattelun luotettavuus voi horjua, jos litterointi ei noudata sääntöjä alusta loppuun, luokitellaan aineisto sattumanvaraisesti, kaikkia haastattelussa olevia ei ole haastateltu tai tallenteet eivät ole onnistuneet. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 184-185.). Tutkimuksen luotettavuuteen kuuluu myös tutkijan puolueettomuus ja tätä näkökulmaa tulee pohtia, kun puhutaan tutkimuksen luotettavuudesta. Tutkijan puolueettomuus tulee esille tutkittavien ymmärtämisestä ja heidän kuulemisesta. Tutkimuksen luotettavuutta pohdittaessa tuleekin huomioida, että vaikuttaako tutkijan oma tausta esimerkiksi kansalaisuus, ikä, sukupuoli tai uskonnollinen vakaumus siihen miten hän tulkitsee tutkittavia ja tutkimus tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 135-136.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan tulisi tarkkaan kuvata, miten tutkija on toteuttanut tutkimuksen, sillä juuri tarkka kuvaus koko tutkimuksesta kohentaa tutkimuksen luotettavuutta.

Esimerkiksi haastattelu- ja havainnointipaikat sekä niiden olosuhteet tulee kertoa totuudenmukaisesti. Mikäli haastattelussa on esiintynyt häiriötekijöitä tai tutkija tekee virhetulkintoja, on ne kerrottava tutkimuksessa. (Hirsjärvi ym. 2013, 232.)

Tutkielma on luotettava laadullista tutkimusmenetelmää käyttäen, kun tutkijan kooste materiaalista sekä tutkimuskohde sopivat yhteen eikä niiden yhteensopivuuteen ole vaikuttanut epämääräiset tai asiaankuulumattomat tekijät esimerkiksi tutkittavan mieliala tai tutkijan kiire. Tutkijan tekemät tulkinnat ja käsitteet tulee vastata tutkittavan käsityksiä, jotta tutkimus olisi luotettava. Yksi luotettavuutta mittaava kriteeri on tutkija itse. Tutkijan on oltava rehellinen, koska hän tutkimusta tehdessään tekee valintoja ja ratkaisuja. Luotettavuus on läsnä koko tutkimuksen ajan esimerkiksi tulkinnoissa, tutkijan tehdessä johtopäätöksiä, analyysitavan valinnassa, tutkimusaineiston luokittelussa ja tutkimisessa. Tutkijan on pystyttävä perustelemaan valintansa ja ratkaisunsa. (Vilka 2015, 196-197.)

Opinnäytetyöntekijät ovat puolueettomina tutkijoina tehneet opinnäytetyötä. Tutkijat ovat kertoneet ja esittäneet opinnäytetyössä esille tultavat asiat, ideat ja ajatukset suoraan haastateltavien ja lapsilta saatujen tietojen mukaan. Workshop-tapahtumassa oltiin tarkkoina, ettei lapsille anneta valmiita tai johdattelevia vastauksia, kun he tarkensivat kysymyksillään jo annettuja kysymyksiä tehtävään. Lasten ideoista hyväksyttiin kaikki valmiit kirjoitukset ja piirrookset, jotka liittyivät annettuihin aiheisiin. Keskenäisiä piirroksia ei lähdetty analysoidaan, koska ei pystytty luotettavasti tulkita piirrosta.

5 Tulokset

Tavoitteet saavutettiin, koska opinnäytetyön tuloksena syntyi kantaväestön lasten ideoiden pohjalta jalostettu kotouttamisen toimintamalli (Liite 6, Liite 7, Liite 8). Toimintamallia Insoon kunta voi käyttää alaikäisten turvapaikanhakijoiden kotouttamisen yhteydessä. Toimintamalli antaa ideoita ja ajatuksia alaikäisten turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edistämiseen paikallisten lasten näkökulmasta.

Alkukartoituksessa ohjaajien haastattelusta korostui kolme teemaa; kulttuurien yhteensovittaminen, ystävyys ja liikenneturvallisuus. Näitä teemoja työstämällä pyrittiin edistämään maahanmuuttajan kotoutumista Insoon kuntaan. Ideointivaiheessa ensimmäisenä teemana oli kulttuurien yhteensovittaminen, jossa lapset toivat esille kiinnostuksen turvapaikanhakijoiden kulttuuria kohtaan. Lapset olivat kiinnostuneita esimerkiksi vieraan kulttuurin tavoista, ruuasta, juhlatapahtumista ja juhlista. Lapset halusivat tietää muun muassa syntymäpäiväjuhlinnasta, koulunkäynnistä entisessä kotimaassa, maan kielestä ja leikeistä. Oltiin kiinnostuttu myös siitä, miksi turvapaikanhakijalapsset olivat tulleet Suomeen. Näistä vastauksista nousi esille lasten halu saada lisätietoa turvapaikanhakijoiden kotimaasta ja itse ihmisestä.

Ystävyydessä korostuivat leikit ja yhdessä tekeminen. Lapset ehdottivat esimerkiksi retkeä Linnanmäelle, Superparkeihin tai HopLoppiin. Pelikonsolien pelaaminen ja eri urheilulajit mainittiin usein mielekkäänä tekemisenä. Lapset halusivat ystävystyä muun muassa pyytämällä uutta ystävää kylään tai syntymäpäiväjuhliin. "Missä sä oot hyvä?"-kysymys osoitti, että on hyvä korostaa turvapaikanhakijalapsen taitoja, sillä lapset ovat kiinnostuneita toisen osaamisesta.

Liikenneturvallisuudessa lapset katsoivat tärkeäksi opastaa turvapaikanhakijalapsia tutustuttamalla liikennesääntöihin ja -käyttäytymiseen. He halusivat itse olla oppaina ja esimerkkeinä.

Näistä vastauksista jalostui meidän omia ideoita, joita peilasimme aikaisempiin maahanmuuttoa edistäviin tutkimustietoihin. Tärkeiksi havaitut asiat ovat liikunta, syrjäytymisen ehkäisyminen, sosiaalinen tuki ja kantaväestön kotouttamisprosessiin mukaan ottaminen. Tämän tiedon pohjalta ehdotamme muun muassa, että koulut, Hem & Skola, sijoituskoti, yhdistykset, yrittäjät ja kolmas sektori osallistettaisiin järjestäytyneemmin mukaan kotoutumiseen.

Kulttuurien yhteensovittamista voisi mielestämme edistää (Liite 6) järjestämällä erilaisia juhlapaperinteisiin liittyviä tapahtumia ja ruokatoreja, joissa tutustutaan maiden ruokakulttuureihin. Kantaväestön lapset kaipasivat yhteistä kieltä maahanmuuttajien kanssa. Kielen opetusta voisi järjestää puolin ja toisin - opettajina voisivat mielellään toimia lapset itse. Kouluilla voitaisiin järjestää tietoisuuksia elämästä eri maissa, koska se tuntuu herättävän kiinnostusta lapsissa.

Liikenneturvallisuuden edistämiseksi (Liite 7), voitaisiin kouluissa järjestää liikennerata, jossa olisi erilaisia rasteja ja tehtäviä koskien liikennesääntöjä, -merkkejä ja -käyttäytymistä. Rataa voisi kiertää pyörällä tai kävellen. Tähän osallistuisi kaikki koulun oppilaat. Poliisi voisi tulkin avulla esittäytyä turvapaikanhakijalapsille kertomalla suomalaisesta liikennekulttuurista.

Ystävyyssuhteiden luomiseksi (Liite 8) ehdotamme tukiperhetoimintaa, eli sosiaalisen tuen antamista ja maahanmuutajataustaisen lapsen osallistamista suomalaiseen arkeen. Lapsia kiinnosti toisen lapsen taidot ja leikit - lapset voisivatkin opettaa näitä toisilleen. Yhdessä tekeminen karkoittaa ulkopuolisuuden tunteen syntymistä. Meistä lapsille voitaisiin järjestää yhteisiä retkiä, projekteja ja harrastuksia esimerkiksi urheiluseurojen tai Lions´ clubin tukemana. Arkeen osallistaminen ja ystävyyssuhteiden luominen voisi myös toteutua kutsumalla lapsi kylään niin arkena kuin juhlanä. Toimintamallimme onnistuminen edellyttää suunnitelmallisuutta, koordinoitua ja johtamista sekä ennen kaikkea toimivaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

6 Pohdinta ja arviointi

Alaikäisten turvapaikanhakijalasten tilanteen kartoitus aloitettiin haastattelulla. Alkuperäisenä suunnitelmana oli haastatella alaikäisiä turvapaikanhakijoita. Alaikäisiä turvapaikanhakijoita ei kuitenkaan ollut mahdollista haastatella, joten päädyttiin haastattelemaan ryhmäkodin ohjaajia. Ohjaajilta saatiin arvokasta tietoa lasten arkipäivästä ja sen sujuvuudesta, koska ohjaajat ovat heidän kanssaan jakamassa ja ohjaamassa arjen kulkua.

Taidot ja kokemukset, joita turvapaikanhakijalapsella oli kotimaassaan, ovat myös tärkeitä uudessa kulttuurissa. Kuitenkaan näitä taitoja ei useimmiten huomata tai ne ymmärretään väärin. Sosiaalinen tuki on kaikkein tärkein. (Björklund 2015, 21.) Ryhmäkodin ohjaajat voisivat olla yhteydessä myös kantaväestön lasten vanhempiin, joiden kanssa lapsi leikkii ja ystävyytyy. Aikuisten on hyvä olla ystävyyden tukena, jolloin molemmille lapsille tulee turvallinen olo ystävyydestä. Kylään voidaan pyytää puolin ja toisin.

Opinnäytetyön aihe oli kiinnostava, koska aihe on ajankohtainen ja varsin koskematon. Kiinnostus opinnäytetyön aihetta kohtaan heräsi meille kolmelle opinnäytetyöntekijälle nopeasti aiheen julkaisun jälkeen. Opinnäytetyön eri vaiheet olivat mielenkiintoisia ja avartavia oppimiskokemuksia muun muassa ohjaajien haastattelu, workshopit ja toimintamallin luominen. Olisimme toivoneet haastateltavia ohjaajia olevan enemmän, jolloin olisimme saaneet vieläkin kattavamman käsityksen lasten arki päivästä ja heidän kokemuksiaan kotoutumisesta. Haastattelun onnistuminen oli tärkeää, jotta saataisiin nostettua esiin teemoja workshoppeihin. Workshopien suunnitteluun kului runsaasti aikaa, koska emme tienneet etukäteen, miten paljon oppilaat tietävät turvapaikanhakijoista. Olimme tarkasti suunnitelleet workshopin kulun ja ajankäytön, mutta meitä arvelutti miten lapset suhtautuvat tehtävään. Workshoppeista saatuihin tuloksiin oltiin erittäin tyytyväisiä.

Haastetta koko opinnäytetyön tekemiseen loi aiheen arkaluonteisuus. Alkuperäistä suunnitelmaa emme voineet toteuttaa juuri tästä syystä. Ohjaajien haastatteluun liittyvät kysymykset laadittiin sellaisiksi, että tiedonantajilla oli lupa niihin vastata.

Workshopissa tuli kiinnittää erityisesti huomiota siihen, ettei vastauksiin vaikutettu esimerkiksi johdattamalla oppilaita antamalla esimerkkejä mahdollisista vastauksista. Vastaukset olivat sekä kirjoitetussa, että piirretyssä muodossa, jälkimmäisten tulkinta toi omat haasteensa. Emme kuitenkaan etsineet absoluuttisia vastauksia, vaan ideoita, joten piirrustusten tulkinnassa sallittiin vapaa tulkinta.

Opinnäytetyön etenemiseen vaikutti moni asia, kuten se että aikatauluja piti sovittaa myös kolmansien osapuolien kanssa. Olemme oppineet paljon uusia asioita opinnäytetyönprosessin aikana etenkin kotoutumisesta ja alaikäisten turvapaikanhakijoiden arkipäivästä. Opimme niin

itsestämme kuin toisistammekin - jokaisella oli omat vahvuusalueensa. Haasteelliseksi osoittautui kolmen opinnäytetyöntekijän yhteisen ajan löytäminen. Onneksi ”whats up”-ryhmää, ryhmäpuheluja, Skypeä ja yhteistä työalustaa hyödynnettiin. Asioiden organisoinnissa kehitimme opinnäytetyön aikana. Perheen, opintoihin liittyvien harjoitteluiden, oman työn ja opinnäytetyön yhtensovittaminen ei aina kuitenkaan sujunut ongelmitta.

Toimintaehdotus on toimintamallia osuvampi kuvaus opinnäytetyömme tuotoksesta, koska toimintamalli on käsitteenä mielestämme laajempi ja tarkempi. Opinnäytetyö tuntui jäävän kesken siinä suhteessa, ettemme päässeet näkemään työmme todellista hyödyntämistä. Olisikin toivottavaa, että joku jatkaisi työtä, jalkauttamalla luomamme toimintamallit käytäntöön.

Lähteet

Kirjat:

Aaltola, J & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Juva: Bookwell Oy.

Björklund, K. 2014. Haluun koulutusta, haluun työtä ja elämän Suomessa. Yksintulleiden alaikäisten pakolaisten kotoutuminen Varsinais-Suomessa. Siirtolaisinstituutti. Turku: Painosalama

Harisalo, R. 2011. Luovuuden teknologia: Ideointimenetelmät organisaatioiden luovuuden vahvistajina. Tampere: Tampere University Press.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Tallinna: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Korhonen V. & Puukari, S. 2013. Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kuula, A. 2013. Tutkimusetiikka. Vantaa: Hansaprint Oy.

Mattila, M. & Björklund, K. 2013. Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Turku: Painosalama.

Niemistö, R. 2015. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Vantaa: Hansaprint Oy.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: WSOY.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Pitkänen, P. 2011. Kulttuurien kohtaamisia arjessa. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Haastattelu; tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ruusuvuori, J. Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Kustannusosake-yhtiö Tammi.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva: PS-kustannus.

Zacheus, T., Koski, P., Rinne, R. & Tähtinen, J. 2012. Maahanmuuttajat ja liikunta. Turku: Painosalama Oy.

Tutkimukset:

Alanko, S., Marttinen, I. & Mustonen, H. 2011. Lapsen etu ensin. Yksintulleet alaikäiset turvapaikanhakijat Suomessa. Yksintulleet-projektin loppujulkaisu. Yhteiset Lapsemme-All Our Children ry. AS Spin Press. Tallinna

Björklund, K. 2015. Unaccompanied refugee minors in Finland. Institute of Migration. Turku.

Fagerlund, E. 2012. Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES. Jyväskylä.

Maijala, H-M. 2014. Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla - Kehittämishankkeiden seuranta ja arviointi vuosilta 2011-2013. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES. Jyväskylä.

Nilsson, M. & Samuelsson, C. 2016. " Vi" och" Dom": En kvalitativ undersökning om utlandsföddas upplevelse av integration. Karlstad University Studies, ISSN 1403-8099.

Nilsson, C. & Reuterhäll, L. 2016. BVC-sjuksköterskors erfarenhet av att arbeta med asylsökande barn. Specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning mot distrikt Institutionen för hälsovetenskaper, Örebro universitet.

Sähköiset lähteet:

Aalto PRO. 2017. Design menetelmät palvelumuotoilussa. Viitattu 27.1.2017.

<http://www.aaltopro.fi/ohjelma/palvelumuotoilu-innovoi-suunnittele-ja-kehita-palvelusi-uudelle-tasolle/print>

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. 2010. Viitattu 4.5.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki>

Maahanmuuttovirasto 2016. Kotouttaminen kuuluu vasta oleskeluluvan saaneille. Viitattu 21.1.2017. http://www.migri.fi/medialle/tiedotteet/lehdistotiedotteet/lehdistotiedotteet/1/0/kotouttaminen_kuuluu_vasta_oleskeluluvan_saaneille_67218

Brewis, K. & Tiainen, S. 2015. Vuosittainen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa koskeva raportti 2015. Viitattu 23.1.2017. http://www.emn.fi/fi/les/1378/APR_2015_FI_EN_PAINO.pdf

Maahanmuuttovirasto. 2016. Sanasto. Viitattu 20.3.2016. <http://www.migri.fi/medialle/sanasto>

Sisäministeriö. 2016. Kotoutuminen. Viitattu 11.3.2016. <http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen>

Sisäministeriö. 2016. Turvapaikanhakijoita saapui viime vuonna ennätysmäärä. Viitattu 11.2.2016. <http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat>

Pakolaisapu. 2016. Pakolaisuus. Viitattu 21.1.2017. <http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/sanasto/>

Pakolaisneuvonta ry. 2016. Turvapaikanhakijalasten vastaanotto ja edustaja. Viitattu 4.5.2016. <http://www.pakolaisneuvonta.fi>

THL. 2016. Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus 2016. Viitattu 21.1.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/vaestoryhmat/pakolaiset-ja-turvapaikanhakijat>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Kotouttamisohjelma ohjaa kotouttamista kunnassa. Viitattu 21.1.2017. http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/pakolaisten_vastaanotto/kunnat_ja_vastaanotto/kotouttamisohjelmat

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Kunnan kotouttamisohjelma. Viitattu 21.1.2017. http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/viranomaisten_tehtavat/paikallinen_kotouttamistyö/kunnan_kotouttamisohjelma

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Kotoutuminen. Ilman huoltajaa maahan saapuvat alaikäiset henkilöt. Viitattu 30.3.2016. http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/pakolaisten_vastaanotto/turvapaikanhakijat/yksin_tulevat_alaikaiset

Valtioneuvosto. 2015. Hallituksen maahanmuuttopoliittiset toimenpiteet 2015. Viitattu 15.4.2016. <http://valtioneuvosto.fi/documents/10616/334517/Hallituksen+maahanmuuttopoliittiset+toimenpiteet/186046e8-46c7-450c-98cf-45b2e2d19c2c>

Kuviot

Kuvio 1: Teemoja haettiin kahdessa vaiheessa palvelumuotoilun menetelmiä hyödyntäen	12
Kuvio 2: Oppilaiden ideoista jalostettiin alateemat ja toteutustapaehdotukset	14
Kuvio 3: Toimintamallia kehitettiin palvelumuotoilun avulla	16

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupahakemus	28
Liite 2: Lupakirje haastateltaville ohjaajille	29
Liite 3: Haastattelurunko	30
Liite 4: Brev till föräldrar och skola	31
Liite 5: Lupakirje lasten huoltajille ja koululle	32
Liite 6: Kotouttamisen toimintamallin ehdotus; kulttuurien yhteensovittaminen	33
Liite 7: Kotouttamisen toimintamallin ehdotus; ystävyys	34
Liite 8: Kotouttamisen toimintamallin ehdotus; liikenneturvallisuus	35

Liite 1: Tutkimuslupahakemus

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Tutkimuslupahakemus

Opinnäytetyön tekijä/tekijät

Anni-Kaisa Vakkila, Erika Westrén-Doll ja
Kirsi Lonkola

Opinnäytetyön tekijän/tekijöiden yhteystiedot
ja osoitteet

Anni-Kaisa.Vakkila@student.laurea.fi
Erika.Westrén-Doll@student.laurea.fi
Kirsi.Lonkola@student.laurea.fi

Organisaatio/yksikkö
Organisaation/yksikön yhteystiedot

[REDACTED]

Koulutusohjelma
Opinnäytetyön ohjaaja
Opinnäytetyön ohjaajan yhteystiedot
Opinnäytetyön

Sairaanhoitaja AMK

Opinnäytetyön tavoitteet/

[REDACTED]
nimi Alaikäisten turvapaikan-
hakijoiden integroiminen Inkoon kuntaan
tutkimusongelma Tavoit-
teena on tuottaa Inkoon kunnalle alueen
alikäisten turvapaikanhakijoiden ko-
tuttamisen toimintamallin kuvaus, joka
kootaan ohjaajien haastattelujen ja
workshop-tapahtumissa kerätyn tiedon
pohjalta.

Opinnäytetyön aineisto, menetelmät
ja aikataulu

[REDACTED] turvapaikan-
hakijoiden ohjaajien ryhmähaastattelu
sekä workshop-tapahtuma kantaväestön
lapsille Inkoossa, kahdessa suomen- ja
kahdessa ruotsinkielisessä alakoulun
luokassa.
Haastattelut marraskuussa 2016
Workshopit tammikuussa 2017
Opinnäytetyö arvioitavaksi helmikuussa
Opinnäytetyön esitys maaliskuussa 2017

Tutkimussuunnitelman tiivistelmä liitteenä

Lohjalla 18/11 2016

Paikka ja aika

Opinnäytetyön tekijän/tekijöiden allekirjoitus/allekirjoitukset

.....
Anni-Kaisa Vakkila

Erika Westrén-Doll

Kirsi Lonkola

Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus

.....

Tutkimuslupa on myönnetty

Paikka ja aika

..... / .....20.....

Allekirjoitus

.....

Opiskelijalla on opinnäytetyötä tehdessään samanlainen vaitiolovelvolli-
suus kuin sosiaali- ja terveysalan virkasuhteisella työntekijällä. Hän on
velvollinen ehdottomasti turvaamaan opinnäytetyössään tarkastele-
miensa henkilöiden intimitettiin ja anonymiteetin

Liite 2: Lupakirje haastateltaville ohjaajille

Hyvät ohjaajat,

Olemme toisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoita Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötämme, jonka aiheena on alaikäisten turvapaikanhakijoiden integroiminen Insoon kuntaan.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää alaikäisten turvapaikanhakijoiden kokemuksia heidän omasta nykytilanteestaan ja heidän odotuksiaan mahdollisesta kotouttamisesta Insoon kunnassa.

Tilaaajana on Insoon kunta.

Haastattelemme turvapaikanhakijoiden ohjaajia. Keräämme tietoa luottamuksellisesti ja käytämme tietoa ainoastaan opinnäytetyömme varten. Haastatteluista ja workshop-tapahtumista kouluissa saamiemme tietojen, ajatusten, kokemusten ja tutkimustulosten pohjalta teemme kotouttamistoiminnan kuvauksen Insoon kunnalle. Opinnäytetyömme on valmis arvioitavaksi helmikuussa 2017 ja esitämme sen maaliskuussa 2017. Opinnäytetyömme ohjaajina ovat lehtori

████████████████████

Tiedustelemme suostumustanne haastatteluun.

Vastaamme mielellämme opinnäytetyötämme koskeviin kysymyksiin:

Anni-Kaisa Vakkila, sairaanhoitajaopiskelija

anni-kaisa.vakkila@student.laurea.fi

████████████████████

Erika Westrén-Doll, sairaanhoitajaopiskelija

erika.westren-doll@student.laurea.fi

████████████████████

Kirsi Lonkola, sairaanhoitajaopiskelija

kirsi.lonkola@student.laurea.fi

████████████████████

Suostun: ____ En suostu: ____

Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Liite 3: Haastattelurunko

Ikä, koulutus ja kokemus vok-työstä

Ohjaajan näkemys alaikäisen turvapaikanhakijan polusta vok:sta [REDACTED], jotta ymmärtäisimme millai-
selta turvapaikanhakijan ”palvelupolku” näyttää.

ENSIKONTAKTI (= miten lapsi/nuori vastaanotetaan vok:seen)

- Toimitaanko jonkin tietyn protokollan mukaan?
- Onko kunta osallisena vastaanottohetkellä vai ainoastaan vok:n henkilökunta?
- Mitä/kuinka paljon tulijoista tiedetään ennen vok:seen saapumista? (valmistautuminen)
- Mistä tulevat?
- Ovatko tilanteet olleet onnistuneita? Hyvää, kehitettävää...
- Voisiko kunta osallistua jotenkin, jollei jo osallistu?

ENSIMMÄISET PÄIVÄT/VIIKOT

- Mitä tapahtuu ensimmäisinä päivinä? Jotain erityistä ohjelmaa?
- Miten lapsen/nuoren erityistarpeet huomioidaan? Saako tarvitsemaansa apua?
- Millaista tukea hän saa ja saako sitä pyytämättä? Kohdataanko yksilöllisesti?
- Miten tutustutetaan uuteen ympäristöön/ihmisiin?
- Miten kunta osallistuu tähän vaiheeseen?
- Voisiko kunta osallistua jotenkin? Kehitettävää?

ARKI PÄÄTÖSTÄ ODOTELLESSA

- Miten lapsen/nuoren hyvinvointia edistetään?
- Onko aikuinen aina läsnä?
- Ylläpidetäänkö omaa kieltä/kulttuuria systemaattisesti tai jotenkin muuten?
- Tarjotaanko mahdollisuutta avautua omalla äidinkielellään?
- Onko suomenkielen opetus järjestetty hyvin?
- Tutustuvatko/tutustutetaanko paikallisiin lapsiin/perheisiin?
- Osallistuvatko harrastuksiin? Ilmaisevatko kiinnostuksenkohteitaan? Onko resursseja riittävästi?
- Miten lapset/nuoret sopeutuvat ”odotteluun”? Oireilevatko? Kriittiset pisteet?
- Onko koulunkäynti ollut ongelmaton? Mikä hyvää ja mikä huonoa?
- Tekevätkö kunta ja vok yhteistyötä tässä vaiheessa? Minkälaisia?
- Miten kunta osallistuu tähän vaiheeseen?
- Tarjoaako kunta jotain, joka auttaisi lasta/nuorta asettumaan uuteen ympäristöön?
- Voisiko kunta tehdä jotain enemmän tai toisin?
- Mikä tässä vaiheessa tuntuu erityisen hyvältä/pahalta?

MYÖNTEISEN PÄÄTÖKSEN JÄLKEEN

- Mitä tapahtuu, kun turvapaikka on myönnetty...
- VOK:ssa?
- Kunnassa?
- Miten kunta osallistuu tähän vaiheeseen?
- Millainen on ajatuksesi onnistuneesta siirtymisestä vok:sta kuntaan?
- Miten toivoisit kunnan vastaanottavan uuden nuoren kuntalaisen?
- Säilyykö vuoropuhelu vok:n ja kunnan välillä?
- Ovatko lapset/nuoret kertoneet toiveistaan/haaveistaan avoimesti? Minkälaisia?
- Uskotko, että lapsen integroiminen Inkoon kuntaan sujuu ongelmitta?
- Mihin tulee kiinnittää erityistä huomiota?

Liite 4: Brev till föräldrar och skola

Bästa föräldrar,

Vi är tre sjukskötarstuderanden från Lojo Laurea yrkeshögskola. Vi gör vårt slutarbete som ett beställningsarbete för Ingå kommun. Syftet med arbetet är att stöda en lyckad integration av minderåriga asylsökanden i Ingå kommun.

På hösten 2016 kartlade vi först situationen genom att intervjua ledarna på en flyktingföreläsning. Till följande kommer vi att samla information och idéer av barn i Ingå genom att ordna två workshopar i två svenskspråkiga klasser samt två i två finskspråkiga. Varje utvald klass delas i tre grupper. Meningen är att göra grupparbeten med brainstorming-metoden, dvs. barnen får spontant rita eller skriva ner sina tankar och idéer. Vi arbetar med tre teman; vänskap, kultur och trafiksäkerhet i Ingå kommun. Till slut kommer vi att göra en sammanfattning av idéerna, som fötts vid intervjun och workshoparna.

Vi behandlar informationen och det insamlade materialet konfidentiellt och anonymt. Informationen samlas enbart till vårt förfogande och med syfte på vårt slutarbete. Meningen är att Ingå kommun ska kunna utnyttja vårt arbete i sin integrationsverksamhet. Slutarbetet lämnas in för granskning i februari 2017 och skall presenteras i mars 2017. Vårt slutarbete handleds av lektorena [REDACTED].

Vi vore tacksamma om ert barn fick delta i workshopen, som kommer att ske på skoltid ca.1 timme den 18.01.2017.

Vi ber Er vänligen returnera blanketten underskriven till skolan senast den 16.01.2017.

Vi svarar gärna på frågor beträffande vårt slutarbete:

Erika Westrén-Doll
erika.westren-doll@student.laurea.fi
Tel. [REDACTED]

Kirsi Lonkola
kir-si.lonkola@student.laurea.fi
Tel. [REDACTED]

Anni-Kaisa Vakkila
anni-kaisa.vakkila@student.laurea.fi
Tel. [REDACTED]

Vårt barn: _____ Åk: _____

får delta i workshopen: JA _____ NEJ _____

Ort, datum, underskrift och namnförtydligande:

Liite 5: Lupakirje lasten huoltajille ja koululle

Hyvät vanhemmat,

Olemme toisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoita Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötämme, jonka aiheena on alaikäisten turvapaikanhakijoiden integroiminen Insoon kuntaan. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää miten alaikäisten turvapaikanhakijoiden integroimista voidaan tukea Insoon kunnassa. Tilaajana on Insoon kunta ja lupa workshopien tekemiseen on saatu Insoon kunnalta.

Keräämme tietoa, ideoita ja ajatuksia alueen lapsilta alaikäisten turvapaikanhakijoiden kotoutumiseen liittyvistä asioista järjestämällä workshop-tapahtumat kahdessa suomen- ja kahdessa ruotsinkielisessä luokassa. Oppilaat tekevät tehtävät aivoriihimenetelmää käyttäen. Luokka jaetaan kolmeen ryhmään, joissa oppilaat keksivät spontaanisti mahdollisimman paljon ideoita, joko piirtämällä tai kirjoittamalla. Keräämme tietoa luottamuksellisesti ja käytämme tietoa ainoastaan opinnäytetyötämme varten. Lapsenne ei missään vaiheessa ole tunnistettavissa tuottamansa piirustuksen tai kirjoituksen kautta.

Opinnäytetyömme alkoi syksyllä 2016 alkukartoituksella, jolloin haastattelimme vastaanottokeskuksen ohjaajia. Haastattelussa esille nousseet teemat ovat kouluilla tapahtuvien workshopien teemoina. Teemat, joita ideoidaan ovat ystävät, kulttuurien yhteensovittaminen ja liikenneturvallisuus Insoon kunnassa. Haastatteluista ja workshop-tapahtumista saamiemme tietojen, ajatusten, kokemusten ja tutkimustulosten pohjalta teemme koosteen, jota Insoon kunta voi hyödyntää kotouttamisprosessissa.

Opinnäytetyömme on valmis arvioitavaksi helmikuussa 2017. Opinnäytetyömme ohjaajina ovat lehtorit [REDACTED] Laurea-ammattikorkeakoulusta.

Tiedustelemme suostumustanne lapsenne osallistumiseen workshop-tapahtumaan. Osallistuminen on vapaaehtoista ja se tapahtuu 18.1.2017. Tapahtuma kestää noin tunnin koulupäivän aikana.

Ystävällisesti pyydämme teitä palauttamaan suostumuslomakkeen allekirjoitettuna 16.1.2017 mennessä koululle.

Vastaamme mielellämme opinnäytetyötämme koskeviin kysymyksiin:

Anni-Kaisa Vakkila
anni-kaisa.vakkila@student.laurea.fi
Puh. [REDACTED]

Erika Wéstren-Doll
erika.westren-doll@student.laurea.fi
Puh. [REDACTED]

Kirsi Lonkola
kirsi.lonkola@student.laurea.fi
Puh. [REDACTED]

Lapseni _____ luokka _____

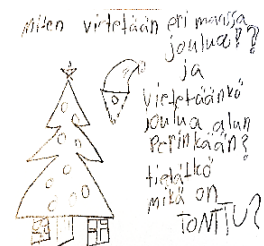
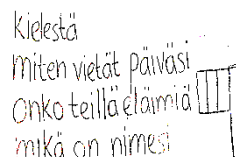
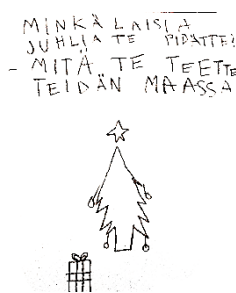
Saa: _____ Ei saa: _____ osallistua workshop-tapahtumaan

Aika, paikka ja allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Liite 6: Kotouttamisen toimintamallin ehdotus; kulttuurien yhteensovittaminen

Lasten vastauksia kysymyksiin "Mikä vieraassa kulttuurissa sinua kiinnostaa? Mitä haluaisit kertoa omasta kulttuuristasi?"

"Minkälaisia juhlia teillä siellä on?" "Går du i skola?" "Vad pratar du för språk?" "Vad hen är bra på?" "Vilka kunskaer hen har?" "Onko teillä eläimiä?" "Miten synttäreitä vietetään?"

"Minkälaisia leikkejä teillä on?" "Vietetäänkö joulua?" "Tiedätkö mikä on tonttu?" "Mitä te teette teidän maassa?" "Tuleeko teille talvi?" "Millaisessa talossa asuit?" "Haluaisin tietää

minkälaista ruokaa siellä syödään?" "Haluaisin tietää miksi lähtivät." "Onko teillä siellä leluja?" "Minkälaista siellä oli?" "Här är frisk luft." "Alla får gå i skolan."

Liite 7: Kotouttamisen toimintamallin ehdotus; ystävyys

Lapset opettavat toisilleen taitoja, leikkejä ja omaa kieltä.
(toteuttajana esim. koulut)

Toteutustapa:
Retket, projektit, harrastus
(toteuttajina esim. koulu/
ryhmäkoti, urheiluseurat,
Lions club)

Synttärikutsut,
"play dates", vapaa-
ajanvietto,
ohjattu välitunti
(toteuttajina esim. perheet/
ryhmäkoti, vapaaehtoiset)

Kummit/
tukiperhe
(toteuttajina esim.
ohjaajat/Hem & Skola)

alateema:
lapsi kohtaa
lapsen

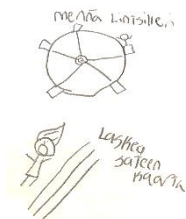
alateema:
yhdessä-
tekeminen

alateema:
sosiaalinen
tuki

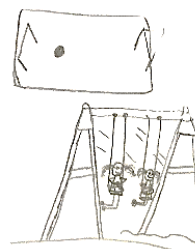
alateema:
osallis-
taminen

**teema:
ystävyys**

1. Meistä voisi tulla ystäviä jos opettaisiin häntä jotain.

Vänskap
Vi kan hjälpa
dig! Vi kan
leka?

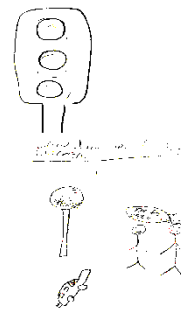
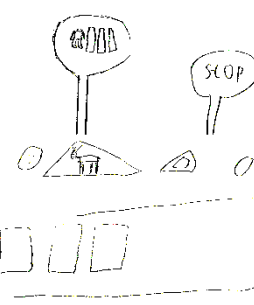
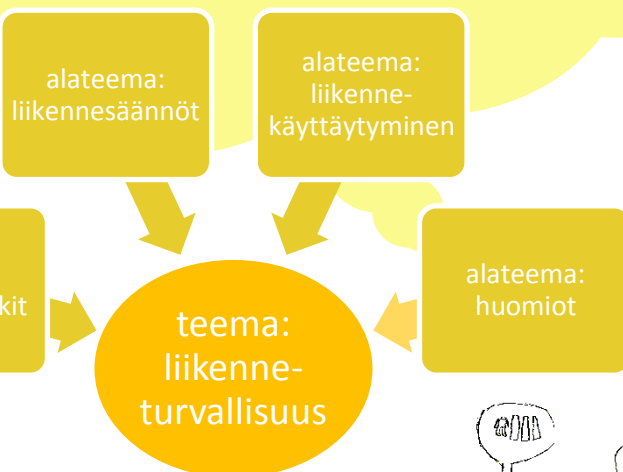
Lasten vastauksia kysymyksiin "Miten teistä voisi tulla ystäviä ja mitä haluaisit tehdä uuden ystävän kanssa?"

"Fråga vill du vara min vän." "Pyytämällä häntä kylään." "Gå i skogen." "Bjuda på födelsedagskalas." "Mensin hänen kanssaan hämähäkkikeinuun." "Haluaisin opettaa hänelle suomea, niin että voimme ymmärtää toisiamme. Haluan oppia hänen kieltä ja meistä tulisi kavereita." "Vi kan bli vänner med dom." "Jag skulle vara snäll med flyktingen." "Ta hand om flyktingen." "Kysyisin häntä mukaan leikkiin." "Spela hoky." "Spela fotboll med dem." "Spela fotboll och leka med lego." "Pelata Pokemon gota hänen kanssaan." "Jag skulle vilja veta vad hon heter och sedan börja leka med dem." "Pelata X-boxia."

Liite 8: Kotouttamisen toimintamallin ehdotus; liikenneturvallisuus

**Toteutustapa:
Liikenne-erastit tai "ajotesti", lehtinen,
tietoisku, ryhmätyö koulussa, vierailu
liikennepuistoon**

(toteuttajina esim. ryhmäkodin ohjaajat,
poliisi, koulu ja lapset itse)

Lasten vastauksia kysymykseen "Mitä liikenteessä tulee huomioida?"

"Dom får bara köra gräsklippare." "Cykla med hjälm!" "Pyöräillessä täytyy käyttää kypärää." "Käytä pimeämmällä heijastimia!" "Älä juokse liikenteessä!" "Varo autoja!" "Pitää katsoa oikealle ja vasemmalle ennen kuin ylittää tien." "Opettaisın, ettei saa juosta tien yli ja pitää olla kypärä päässä jos pyöräilee." "Liikennesääntöjä pitää noudattaa." "Kertoisın mikä on liikennevalot." "Stop-merkillä täytyy pysähtyä!" "Opettaisın liikennemerkkejä." "Älä aja pyörällä, koska silloin et voi käyttää puhelinta!" "Älä kuuntele musiikkia kuulokkeilla liikenteessä!" "Älä jää auton alle!"